

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

aan Projectgroep Rechtspraak en Samenleving
cc
van Projectleiders implementatie Persrichtlijn 2013
(06-)
(06-1)
datum 3 mei 2013
onderwerp Voortgang implementatie persrichtlijn

Voortgang implementatie Persrichtlijn

Samenvatting

De nieuwe persrichtlijn is door rechters en raadsheren wisselend ontvangen. De meeste reacties zijn positief of afwachtend. Met betrekking tot de implementatie zijn er twee punten van zorg:

1. De indruk bestaat dat niet in alle gevallen de motivering ook op www.rechtspraak.nl wordt gepubliceerd. Dit baart ons zorgen omdat het publiceren van de motiveringen cruciaal is voor de implementatie van de persrichtlijn.
2. De cameratraining voor rechters en raadsheren heeft flinke vertraging opgelopen. Zoals door de presidenten werd verzocht is er een voorstel voor de training opgesteld (zie bijlage). Na bespreking in het Landelijk Overleg Communicatie en consultatie van de presidenten is het voorstel ingebracht in de Raad van opdrachtgevers van de SSR. De Raad van opdrachtgevers is echter nog niet overtuigd van voldoende afname door de gerechten en zal de presidentenvergadering hiertoe eerst om een toezegging vragen.

Ontvangst en voorlichting in de gerechten

Conform de afspraak zijn in bijna alle gerechten, vooral in de strafsectoren, voorlichtingsbijeenkomsten gehouden over de nieuwe persrichtlijn. Uit de terugkoppeling van de communicatieadviseurs blijkt dat de nieuwe persrichtlijn door rechters en raadsheren wisselend is ontvangen. De meeste reacties zijn positief of afwachtend, maar er zijn ook rechters en raadsheren die inhoudelijke bezwaren en kritiek op de besluitvormingsprocedure hebben. Zo hebben rechters in de rechtbank Noord-Holland de president gevraagd de mogelijkheid van uitstel van invoering te bespreken in de Presidentenvergadering. Raadsheren in het gerechtshof 's-Hertogenbosch geven aan de nieuwe richtlijnen zeer terughoudend toe te passen.

Opname feitenbehandeling

De Persrichtlijn 2013 is nu ruim twee maanden in werking. Van aantal gerechten hebben we informatie ontvangen over het aantal verzoeken voor opnames. Bijvoorbeeld bij de rechtbank Oost-Nederland zijn 18 verzoeken binnengekomen waarvan er 9 zijn toegewezen. In de rechtbank Oost-Brabant waren dat er 9 die allemaal zijn toegewezen. In twee geruchtmakende zaken, de zaak Vaastra en de behandeling van de zedenzaak in hoger beroep, hebben de rechters opname van de feitenbehandeling niet toegestaan. Bijgaand twee links naar uitzendingen van Omroep Gelderland op [4 maart \(4.30-8.02 min\)](#) en [5 maart \(tot 2.11 min\)](#) waarin de stem van de verdachte te horen is.

datum 3 mei 2013
onderwerp Voortgang implementatie
pagina 2 van 5

Externe reacties

Met de Nederlandse Orde van Advocaten vond op 27 februari een afzonderlijk gesprek plaats over de persrichtlijn. Bij de advocatuur bestaat veel weerstand tegen het opnemen van de stem van de verdachte. Tijdens dit gesprek heeft de NOvA de bezwaren nader toegelicht en de Rechtspraak heeft de gelegenheid gehad om de achterliggende visie achter deze beslissing toe te lichten. Afgesproken is dat dit gesprek na de zomer nog eens wordt herhaald om de ervaringen die zowel door de advocatuur als de Rechtspraak zijn opgedaan uit te wisselen.

Verschillende rechtbankverslaggevers hebben bij communicatieadviseurs aangegeven dat ze het jammer vinden dat in grote zaken waarvoor veel mediabelangstelling was, zoals de Amsterdamse zedenzaak en de zaak Vaatstra, de rechter geen toestemming gaf de feitenbehandeling op te nemen. Bij hen bestaat de indruk dat er (te) vaak gemotiveerd geweigerd wordt.

Motiveringen

Alle communicatieadviseurs die geautoriseerd zijn om te publiceren op Rechtspraak.nl kunnen nu zelf op de homepage de motiveringen van afwijzingen plaatsen. Voor het publiceren is een handleiding geschreven.

Het aantal [motiveringen](#) op Rechtspraak.nl voor het weigeren van camera's in de zittingszaal of het opnemen van de feitenbehandeling neemt toe. De teller staat nu op 29. De vraag is of alle motiveringen consequent worden gepubliceerd. Analyse van de gepubliceerde motiveringen levert de indruk dat de gronden voor de weigering heel verschillend zijn.

De indruk bestaat dat niet in alle gevallen de motivering ook op www.rechtspraak.nl wordt gepubliceerd. Dit baart ons zorgen omdat het publiceren van de motiveringen cruciaal is voor de implementatie van de persrichtlijn.

Wij stellen voor om in het najaar (ongeveer een half jaar na het van kracht worden van de persrichtlijn) een landelijk overzicht op te stellen van het aantal verzoeken voor opnames, het aantal verzoeken waarbij toestemming is gegeven en het aantal verzoeken dat is afgewezen.

Daarnaast willen wij een analyse van de motiveringen van de afwijzingen laten maken door een werkgroep bestaande uit persrechters, communicatieadviseurs en rechters.

Deze analyse kan worden besproken tijdens een debatbijeenkomst bij ieder gerecht dat zal worden georganiseerd door de afdeling communicatie.

datum 3 mei 2013
onderwerp Voortgang implementatie
pagina 3 van 5

Twitteren

Het verzenden van tekstberichten door journalisten vanuit de rechtszaal is in de nieuwe persrichtlijn toegestaan. Steeds meer journalisten twitteren vanuit de rechtszaal. Naar aanleiding van de zaak Vaatstra heeft Alexander Pleijter in een [blog](#) op de website de Nieuwe Reporter de vraag gesteld of journalisten wel alle details van de zaak naar buiten moesten brengen of niet.

Aangezien het publiek niet vanuit de zittingszaal mag twitteren zijn er in gerechten problemen rond de handhaving van het twitterverbod. Rechters, bodes en parketpolitie hebben de taak hierop toe te zien, maar kunnen niet altijd onderscheiden wie tot het publiek en wie tot de pers gerekend mag worden.

Beantwoorden vragen door expertisegroep

Er is een expertisegroep Persrichtlijn 2013 ingesteld die richtantwoorden formuleert op inhoudelijke vragen over de persrichtlijn en/of de praktische interpretatie ervan. Deze expertisegroep bestaat uit twee communicatieadviseurs en twee persrechters te weten: [redacted] (rb Zeeland – West-Brabant), [redacted] (rb Oost-Brabant), [redacted] (rb Den Haag) en [redacted] (rb Oost-Nederland). De antwoorden op deze vragen worden weergegeven in een vraag- en antwoordenlijst op Intro.

Er zijn inmiddels 14 vragen gesteld aan de expertisegroep. De meeste vragen die uit de gerechten komen hebben betrekking op het opnemen van de feitenbehandeling, het ter inzage leggen van zittingslijsten en inleidende processtukken en twitteren. Ook over de mogelijkheid van journalisten om over de niet naleving van de persrichtlijn een klacht in te kunnen dienen bij het gerechtsbestuur heeft tot vragen geleid. Om misverstanden te voorkomen: de beslissing van een rechter om geen audiovisuele media toe te laten is een beslissing die behoort tot het rechterlijk domein. Daarover kan dus geen klacht worden ingediend bij het gerechtsbestuur.

Handboek Persvoorlichting

Het handboek persvoorlichting is bedoeld voor de communicatieprofessionals van de gerechten en biedt daarnaast rechters en hun ondersteuners inzicht in het beleid. Tijdens de bespreking van de conceptteksten kwam naar voren dat in de dagelijkse praktijk er nog veel verschillen bestaan in de praktische toepassing van de persrichtlijn. Zo blijkt de ene rechtbank wel faillissementsverslagen te verstrekken en andere niet. Ook bestaan er nog onduidelijkheden over het wel of niet opnemen van de initialen van de verdachte in persverklaringen, het wel of niet doorgeven van de namen van advocaten aan de pers en of het is toegestaan dat het OM vanuit de rechtszaal twittert. Afgesproken is dat de redactie deze punten zal meenemen in het handboek en daar een advies over zal formuleren. Het streven is om het handboek in juni in digitale vorm beschikbaar te stellen.

datum 3 mei 2013
onderwerp Voortgang implementatie
pagina 4 van 5

Training camerapresentatie

De cameratraining voor rechters en raadsheren heeft flinke vertraging opgelopen. Zoals door de presidenten werd verzocht is er een voorstel voor de training opgesteld (zie bijlage). Na bespreking in het Landelijk Overleg Communicatie en consultatie van de presidenten is het voorstel ingebracht in de Raad van opdrachtgevers van de SSR.. De Raad van opdrachtgevers is echter nog niet overtuigd van voldoende afname door de gerechten en zal de presidentenvergadering hiertoe om een toezegging vragen.

Voorstel evaluatie

In maart 2014 zal er een enquête worden uitgezet onder groepen die zelf ervaring hebben opgedaan met de persrichtlijn (persrechters, communicatieadviseurs, rechters en journalisten). In de enquête staan de punten waarop de persrichtlijn is aangepast centraal (zie bijlage startnotitie actualisering persrichtlijn). Het gaat dan om de volgende aspecten:

Zijn de gerechten met behulp van de persrichtlijn 2013 voldoende toegerust om te kunnen bepalen wie er aanspraak kan maken op de faciliteiten voor journalisten?

- Hoe functioneert de nieuwe richtlijn voor (live) verslaggeving via internet (twitter en bloggen)?
- Hoe functioneert de nieuwe richtlijn voor het ruimer toelaten van opnameapparatuur in de rechtszaal?
- Hoe functioneert de nieuwe richtlijn voor audiovisuele registratie van rechtszaken via televisie en/of internet?
- Hoe functioneert de nieuwe richtlijn voor het opnemen van de stem van de verdachte?
- Hoe functioneert de nieuwe richtlijn voor openbaarheid van jeugdzaken?
- Heeft de nieuwe persrichtlijn bijgedragen aan een meer consistente toepassing?
- Zijn er nog overige knelpunten met betrekking tot de persrichtlijn?

De conclusies uit het kwantitatieve onderzoek zullen verder worden uitgediept door middel van een aantal diepte-interviews met genoemde doelgroepen.

Indien de coördinatiegroep instemt met deze opzet zal er een gedetailleerder voorstel worden uitgewerkt. Dit voorstel kan in juni worden besproken.

Actielijst

- Eind mei zal er opnieuw een uitvraag plaatsvinden in de gerechten met betrekking tot het werken met de persrichtlijn met als doel een nauwkeuriger beeld te kunnen vaststellen van het draagvlak voor de nieuwe persrichtlijn.
- In het najaar zal er een landelijk overzicht worden opgesteld van het aantal verzoeken voor opnames, het aantal verzoeken waarbij toestemming is geven en het aantal verzoeken dat is afgewezen.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 mei 2013
onderwerp Voortgang implementatie
pagina 5 van 5

Daarnaast willen wij een analyse van de motiveringen van de afwijzingen laten maken door een werkgroep bestaande uit persrechters, communicatieadviseurs en rechters. Deze analyse kan worden besproken tijdens een debatbijeenkomst bij ieder gerecht dat zal worden georganiseerd door de afdeling communicatie.

- Er zal een gedetailleerd voorstel worden opgesteld voor de evaluatie van de persrichtlijn dat in juni kan worden besproken.